

Художньо-педагогічний факультет
Кафедра культурології та музеєзнавства
Морфологія культури
ВК 04

4 кредити, 120 год., 3 семестр, VI курс
викладач – доц., к.і.н. Людмила Миколаївна Казначеева
kaznacheyeva1710@gmail.com
<http://kulturologiya.rv.ua/>
Консультації очні – згідно розкладу
Консультації заочні – за домовленістю

В рамках культурології морфологічний підхід має ключове значення, оскільки дозволяє виявити співвідношення універсальних та специфічних характеристик в будові певної культури. Упродовж вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти вивчають та аналізують закони співіснування культурних явищ з іншими соціальними феноменами, їхню внутрішню будову, механізми появи та трансляції, а також розглядають приклади такого аналізу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Морфологія культури» є дати уявлення про можливості морфології культури як теорії, так і аналітичної практики, розкрити внутрішню будову, форми і характер культури у її багатоманітності, особливості співіснування культури з іншими соціальними феноменами.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Морфологія культури» є:

- сформувані знання про будову і характер культури, сутність і зміст її основних компонентів, механізми її походження та трансляції;
- прослідкувати основні етапи розвитку морфології культури, розкрити її міждисциплінарну природу та міжсистемні зв'язки.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають оволодіти наступними **компетентностями**:

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

ФК 01. Здатність здійснювати системний аналіз соціокультурної ситуації та функціонування культурної політики держави, використовуючи теоретичні концепції культурології.

ФК 03. Здатність усвідомлювати соціальну місію культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

Програмні результати навчання:

3. Визначення теоретичних концепцій представників філософських шкіл

щодо сутності розуміння культури та аргументації їх достовірності; дефініцій філософських категорій культури, аналіз їх змісту, трансформацій у сучасній науковій думці.

16. Критично оцінювати розвиток культури у контексті теоретичних і філософських концепцій; аналізувати динамічні процеси в культурі, рівень та якість діалогу культур;

Очікувані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- внутрішню будову культури та особливості її функціонування, принципи типології культурних форм та способи їх взаємодії,
- морфологічні закономірності великих історичних циклів та етапів культури;
- динаміку розвитку європейської культури, про її основні етапи, закономірності зміни епох, про типах культурної діяльності та характер системи духовних цінностей тієї чи іншої епохи.

вміти:

- пояснити та аналізувати сутність та явища культурної різноманітності, використовуючи різні підходи у культурному моделюванні.

№ з/п	Назви модулів та тем
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. МОРФОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ ЯК РОЗДІЛ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ
1	Морфологія культури як розділ культурології
2	Морфологія історичних етапів світової культури
3	Типологія культури та морфологічні моделі культури
4	Духовна і матеріальна культура
5	Східний та Західний типи культури
6	Людина і культура: її морфологія
7	Релігія та мова як явища культури
8	Наука і техніка як феномени культури
9	Національні культури та космополітизм (мультикультуралізм)
10	Нові форми сучасної морфологічної структури культури

Технічне забезпечення:

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет.

Політика доброчесності:

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну або індивідуальну роботу, повинен дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності

плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Система оцінювання та вимоги:

Упродовж вивчення дисципліни «Морфологія культури» здобувачі вищої освіти виконують практичні творчі завдання, командні проекти, що допоможуть їм у опануванні навичок ефективного аналізу теорії та аналітичної практики морфології культури.

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: усні виступи, дискусії, презентації, мозкові штурми.

Форма контролю: залік.

Питання до заліку

1. Окреслити місце морфології культури в сучасній теорії культури.
2. Охарактеризувати морфологію культури в системі філософсько-гуманітарного і культурологічного знання.
3. Пояснити міждисциплінарну природу та наукові методи дослідження морфології культури.
4. Розтлумачити основні категорії та поняття морфології культури (артефакт, патерн, культурна конфігурація, культурна форма, модуси культури та ін.).
5. Охарактеризувати культурогенез та основні концепції походження і сутності культури.
6. Охарактеризувати культуру як систему.
7. Окреслити складові морфологічної структури культури.
8. Окреслити структуру та функції культури.
9. Охарактеризувати науку і філософію XVII ст. як морфологічний феномен.
10. Охарактеризувати політичну культуру Нового часу як морфологічний феномен.
11. Охарактеризувати художню культуру Нового часу як морфологічний феномен.
12. Охарактеризувати культурну своєрідність Просвітництва.
13. Охарактеризувати французьку революцію як морфологічний феномен.
14. Охарактеризувати німецький романтизм і європейську культуру цього періоду.
15. Охарактеризувати морфологію культурних процесів в Європі на межі XIX-XX ст.
16. Окреслити основні напрями культурної антропології та школи XIX – XX ст.
17. Пояснити морфологічні основи масової культури.

18. Пояснити морфологічні основи елітарної культури.
19. Розтлумачити основні моделі побудови культури.
20. Розтлумачити основні елементи культури.
21. Подати та проаналізувати типологію культури.
22. Охарактеризувати традиційну культуру та сучасність.
23. Розтлумачити місце знаків та знакових систем в культурі.
24. Пояснити сутність та співвідношення понять: культура та особистість.
25. Пояснити сутність та співвідношення понять: культура та цивілізація.
26. Охарактеризувати мову як інструмент культури.
27. Пояснити сутність та співвідношення понять: релігія та культура.
28. Пояснити сутність та співвідношення понять: мораль та культура.
29. Охарактеризувати техніку як феномен культури.
30. Назвати та проаналізувати нові форми сучасної морфологічної структури культури.

Рекомендована література

Базова

1. Гатальська С.М. Морфологічний розділ // Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. Київ, 2005. С. 44-100. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/631-flosofya-kulturi-gatalska-CM.html>
2. Гірц К. Інтерпретація культур. Київ, 2001. 542 с.
3. Культурологія: Навч. посіб. Київ: Вид. Дім “КМ Академія”, 2003. 316 с.
4. Леві-Строс К. Структурна антропологія. Київ, 1997. 387 с.
5. Манакін В.ИМ. Мова і міжкультурна комунікація. Навч. посібник. Київ, 2012. 288 с.
6. Морфологія культури: тезаурус. За ред. проф. В.О.Лозового. Харків: Право, 2007. 384 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/241/3/Tezaurus_K_2007.pdf
7. Харрарі Ю.Н. 21 урок 21-го століття. Київ: BookChef, 2018. 416 с.
8. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія культури: Навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 236 с.

Допоміжна

1. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): навчальн. посіб. рек. МОНУ. Київ: Кондор, 2007.
2. Закович М.М. Культурологія: українська та зарубіжна культура. Навч. посібник. Київ: Знання, 2007. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/cultural_science/zakovich_kulturologiya/zmist.htm

3. Копцева Н.П. Теория культуры. URL: https://studref.com/492745/kulturologiya/teoriya_kultury
4. Культурологія: теорія та історія культури: навч. посіб. рек. МОН України. За ред. І.І.Тюрменко. Київ: ЦУЛ, 2010
5. Леві-Строс К. Структурна антропологія. Київ, 1997. 387 с.
6. Лисий І. Філософська і мистецька культура. Київ, 2004. С.8-39; 140-178.
7. Малахов В. Художественный образ как феномен культуры /Малахов В. Уязвимость любви. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. С. 129-136.
8. Музыченко А. В., Назарова Н. С., Стрижова И. А. Общество потребления в эпоху глобализации: социально-политические аспекты. Монография. Одесса: Печатный дом, 2014. 196 с.
9. Тейлор Ч. Джерела себе. Київ, 2005. 696 с.
10. Харрарі Ю.Н. Людина розумна: історія людства від минулого до майбутнього. Харків: Книжковий клуб «Сімейного дозвілля», 2016. 544 с.
11. Харрарі Ю.Н. Homo Deus. Людина божественна: За лаштунками майбутнього. Київ: BookChef, 2018. 464 с.
12. Художня культура Європи: навч. посібник / Н.Є.Миропольська [та ін.]; Ін-т проблем виховання АПН України. Харків: Ранок, 2010.